

**Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne**

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Rapport – demonstrationer vedr. smittebeskyttelse i 2018

Indledning

SEGES har i ultimo 2018 taget hul på besøg i en række besætninger, der relativt fornyelig er blevet smittet med Salmonella Dublin. Projektet har til formål at gennemgå smittebeskyttelsen på en række område for dels at demonstrere eventuelle områder, hvor smittebeskyttelsen kan forbedres, men også for at blive klogere på, om der er eventuelle mønstre til introduktionen af Salmonella Dublin. 8 besætninger har deltaget ultimo 2018, hvor der ud over et besætningsbesøg er foretaget en kvalitativ spørgeskemaundersøgelse og udtaget sokkeprøver i 7 af besætningerne. Formålet med sokkeprøverne har været at undersøge mulighederne for at lave undersøgelser i miljøet for på den måde hurtigere og lettere at kunne identificere eventuelle smitteområder.

De fleste nysmittede ejendomme er lokaliseret i områder, hvor forekomst af Salmonella Dublin er høj, hvilket også er en af de mest konsistente risikofaktorer. Salmonella Dublin kan dels introduceres til besætningen som følge af direkte smitte, smitte fra andre dyr (eksempelvis indkøb eller sammenløb af dyr) eller indirekte smitte (eksempelvis introduktion fra beskidte maskiner eller introduktion af smitte fra beskidte gummistøvler). I forhold til direkte kontakt med andre dyr så har 3 ud af 8 besætninger enten indkøbt dyr indenfor de seneste 2 år, været tilknyttet fælles græsgange eller været på dyrskue. Indkøb af dyr fra test positive besætninger (ulovlig handling) er en af de andre konsistente risikofaktorer for introduktion af Salmonella Dublin. Ligeledes er risiko for niveauskifte større for besætninger, der deltaget i dyrskue. Alle indkøb af dyr til besætningerne i projektet var fra niveau 1 besætninger.

Risikoen for niveauskifte var i efteråret 2018 større for økologiske besætninger i forhold til konventionelle. Tidligere studier på større mængde data har ikke fundet lignende tendens, til gengæld er risikoen for persistens af infektionen i økologiske besætninger større. 5 af 8 besøgte besætninger er økologer. Fordelingen er derfor ikke repræsentativ for danske besætninger, hvilket der skal tages forbehold for. Hvorfor risikoen for nysmitte har været højere i økologiske besætninger end konventionelle vides ikke. Økologer kan eksempelvis have flere veterinærbesøg, da de ikke kan foretage efterbehandling og større risiko for sammenløb af dyr, da de typisk har flere dyr på græs. 4 ud af 8 besætninger havde haft sammenløb af dyr indenfor de seneste 2 år, alle økologer. 2 ud af de 8 besætninger havde, før besætningerne blev smittet med salmonella, besøgsgummistøvler ved besøg fra servicepersonale. Servicepersonale bør dog betragtes i videste forstand, da eksempelvis klovbeskær eller vognmand der kommer, i kontakt med stalden også kan udgøre en risiko. Her havde de fleste besætninger mulighed for at optimere på smittbeskyttelsen. I 5 ud af 8 besætninger hentede vognmanden slagtedyr direkte i stalden uden støvleskift. Det er påvist, at salmonellabakterier kan overleve på støvler i over 48 timer og levende bakterier er også fundet på støvler efter de har været båret mere end 100 meter. I 4 af 8 besætninger blev klovbeskæringsudstyr vasket inde i stalden eller i umiddelbar

nærhed af dyr. Højtryksrensning er en effektiv måde at flytte smitte på, og kan derfor dels være en risiko for den eksterne og interne smittebeskyttelse, hvis det foretages i nærheden af dyr. De fleste gjorde brug af maskinstation i forbindelse med udbringning af gylle og de fleste scorede maskinerne til at være rene. Køerne i en enkelt besætning afgræssede mark 1-2 uger efter udbringning af gylle fra maskinstation. Decimeringstiden D90 (decimeringstiden er defineret som den tid, det tager før 90 pct. af en population af en bestemt mikroorganisme er dræbt) for salmonella bakterier ved lagring i gylletank uden tilførsel af ny gylle er 2 uger i sommerperioden og 6 uger i vinterperioden. Hvis gylle anvendes til afgræsningsarealer bør afgræsning tidligst påbegyndes 30 dage efter udbringning af lagret gylle og tidligst 60 dage efter udbringning af ikke-lagret gylle og helst med et slæt til ensilage imellem. I et enkelt tilfælde var der maskinfællesskab med ejendom, hvor det må antages at kunne øge risikoen for salmonella introduktion. I den pågældende besætning blev kreaturvogn og læssemaskine delt med anden salmonellaejendom. Det må antages at kunne udgøre en særlig risiko, medmindre udstyr vaskes og desinficeres efter hvert brug imellem de to ejendomme. På 2 ejendomme har der været meget høj forekomst af fugle/stære (+10.000). Fugle er ikke påvist som bærere af Salmonella Dublin, der er meget værtsspecifik, men det vil ikke kunne afvises, at så høj forekomst af fugle indirekte vil kunne flytte salmonella bakterier rundt i områder med tæt beliggende besætninger og høj salmonella forekomst. I 2018 er der på flere ejendomme set en høj forekomst af rotter. I 3 af de 8 besætninger er der observeret rotter. Rotter kan bære op til 40 forskellige sygdomme. Rotter kan være reservoir og vektor for spredning og vedligeholdelse af en salmonellainfektion lokalt i det miljø de færdes i, men de er typisk meget territoriale og flytter sig derfor ikke over store afstande.

2 af 8 ejendomme levere til biogas. Tidligere risikovurdering har ikke fundet en større risiko for salmonella introduktion ved levering til biogas. Drabskurven for salmonella er også relativ stejl i både mesofile (35 grader) og termofile (53 grader) biogasanlæg og oftest foretages der en hygiejnisering efterfølgende ved 70 grader. Risikovurderingerne er forholdsvis gamle og forholdene har ændret sig. Risikoen ved levering til biogas vil afhænge af forhold på biogasanlægget og i besætningen, eksempelvis antal leveringer, leveringsforhold m.m.

Ud af 44 miljøprøver fra 7 besætninger var 5 positive. De fem prøver var fra 3 besætninger, hvor der i en besætning blev fundet en positiv prøve hos kalvene og i to andre besætninger blev fundet to positive fortankprøver i hver besætning.

Afrunding

Den kvalitativ undersøgelse er under udvidelse med flere nysmittede besætninger med Salmonella Dublin og der drages derfor ingen konklusioner. Frustrationen er stor, når ens besætning bliver smittet med en sygdom og særligt, når der allerede er gjort noget ud af smittebeskyttelsen. I flere besætninger er der fortsat mulighed for at optimere smittebeskyttelsen. Sokkeprøverne gav os ikke den viden vi eftersøgte. Der arbejdes dog videre med andre muligheder for at bruge PCR i saneringen for Salmonella Dublin.

Tak for jeres deltagelse i projektet.